

DSB in het nieuws

Eerste resultaten

Inhoudsopgave

Introductie	2
Methode; automatische en handmatige inhoudsanalyse	2
Televisienieuws	2
Dagbladen.....	3
Resultaten.....	5
DSB en andere banken in het nieuws	5
Zichtbaarheid: DSB nieuws in de dagbladen en de TV uitzendingen:.....	7
Zichtbaarheid & gezag.....	9
DSB als bron van het nieuws	10
Soorten nieuws in de dagbladen.....	11
Steun en kritiek.....	12
Evaluaties van de actoren in het nieuws	14
Evaluatieve uitspraken in het nieuws	14
Issues in het nieuws: associaties en issueposities.....	16
Issueposities in het nieuws.....	17
Succes en falen: automatische inhoudsanalyse.....	18
Succes en falen: handmatige inhoudsanalyse.	19

Otto Scholten

Nel Ruigrok

Wendy van Dongen

Martijn Krijt

Amsterdam, januari 2010

Introductie

Een onderdeel van de opdracht van de commissie Scheltema heeft betrekking op de rol van de media in de aanloop naar en tijdens de neergang van de DSB bank oktober 2009. Hierbij gaat het om de manier waarop de DSB en andere betrokkenen zijn omgegaan met “de aanzwellende negatieve media-aandacht vanaf maart 2009 en het optreden van de heer Lakeman”. De commissie heeft de stichting het Persinstituut gevraagd onderzoek te doen naar de berichtgeving over de DSB.

Om de rol van de media grondig in beeld te brengen is naast een gedetailleerde analyse van berichtgeving vanaf maart 2009 ook een onderzoek wenselijk dat over een langere periode terugkijkt op de berichtgeving rondom de DSB en kijkt in hoeverre de DSB bank als ook andere banken in een negatief daglicht werden gesteld. In dit rapport gaan we hierop in. Na een korte uiteenzetting van de methode van onderzoek gaan we in op de eerste resultaten van ons onderzoek. We beginnen met een algemeen overzicht van het nieuws vanaf 1 maart 2009 tot en met 25 oktober 2009. Hierbij gaan we in algemene termen in op de berichtgeving rondom de DSB bank en de andere banken. Daarna gaan we in meer detail in op de manier waarop er in de media over de DSB bank werd geschreven en kijken we ook naar de manier waarop de DSB zelf reageerde op de berichtgeving over de bank en andere banken.

Methode; automatische en handmatige inhoudsanalyse

Televisienieuws

We hebben de beschikking over de ondertiteling van verschillende actualiteitenprogramma's waarin aandacht werd besteed aan de DSB. Het gaat om de programma's Radar, Kassa, NOVA, en Een Vandaag.

Tabel 2. Aantal uitzendingen per actualiteitenprogramma

Programma	Aantal uitzendingen
Netwerk	13
Nova	25
P&W	26
Kassa	6
Radar	7
Totaal	77

Van deze uitzendingen coderen we de meest relevante stukken. Dat wil zeggen, alle informatie waarin een betrokkene iets zegt over de DSB bank of een van haar medewerkers, of producten. We coderen per stuk uitzending, ter vergelijking met een krant ongeveer per ‘paragraaf’, de essentie van wat er gezegd wordt. Bv als er een gedupeerde aan het woord komt die op allerlei manieren vertelt dat hij een hypotheek heeft bij de DSB, dan coderen we dat stuk. Alle zinnen of delen van zinnen die ter opvulling kunnen worden gezien, coderen we hier niet bij.

@@opmerking: de coderingen van deze programma's is vergevorderd, maar nog niet helemaal afgerond. We zullen deze dan ook niet als aparte categorie presenteren.

Dagbladen

Wat betreft de gedrukte media maken gebruik van de berichtgeving in *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad*, *De Telegraaf*, *Algemeen Dagblad*, *Trouw*, *Financieele Dagblad*, *De Pers*, *Metro* en *Spits* en het *Noord Hollands Dagblad*. We hebben alle artikelen waarin een van de banken, actief in Nederland, genoemd worden geselecteerd. Voor de handmatige inhoudsanalyses hebben we alle artikelen geselecteerd waarin de DSB bank of Scheringa werd genoemd. Hierbij hebben de codeurs vervolgens bepaald of het artikel relevant was. Artikelen die alleen maar over sport gaan, hebben we niet meegenomen. Artikelen die over sport gaan *en* over de DSB bank of Scheringa hebben we wel meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn artikelen waarin wordt gesproken over sporters die zelf producten van de DSB bank hebben, of sporters die wellicht moeten worden verkocht om de schulden van het DSB beheer te verminderen. Dit resulteert in het volgende hoeveelheid artikelen.

Tabel 1. Overzicht van het aantal artikelen in het onderzoek

Medium	Artikelen automatische inhoudsanalyse	Artikelen handmatige inhoudsanalyse
de Volkskrant	1286	206
NRC Handelsblad	1161	186
De Telegraaf	1373	198
Trouw	805	130
AD	1734	256
Spits	262	66
Metro	382	59
De Pers	--	183
FD	3148	195
NHD	1471	253
Totaal	11622	1732

@@Overweging: bij de automatische inhoudsanalyse hebben we nu alleen specifiek gezocht op Banken. Het lijkt ons een goed idee deze selectie uit te breiden met ook de artikelen over de financiële sector als geheel, het bankwezen etc'. Probleem hierbij is dat het lastig is om alle artikelen die eigenlijk over het bankwezen in het buitenland gaan eruit te filteren. Echter, wij denken dat het voor het algemene beeld geen kwaad kan die artikelen er ook in te laten zitten omdat ze ook bijdragen aan het algemene beeld dat men heeft over de Nederlandse bankensector/financiële wereld.

Automatische inhoudsanalyse

Na het ophalen van de data voor de automatische inhoudsanalyse zijn de zoektermen ontwikkeld aan de hand waarvan de computer de tekstinhoud tegen het licht houdt. Het gaat om een set zoekoperatoren voor de relevante actoren: toezichhouders (*AFM* en *De Nederlandsche Bank*), *ING*, *ABN Amro*, *DSB*, *Rabobank* en overige financiële instellingen (*SNS*, *Fortis*, *Achmea*, *Aegon*, *Nationale Nederlanden*, *RBS* en *Santander*). De tweede set bestaat uit synoniemen voor de onderwerpen: faillissement, bonussen, woekerpolissen, overheidssteun en kredietcrisis. De database is vervolgens afzonderlijk doorzocht op aandacht voor de banken en onderwerpen, gevolgd door een zoekactie waarbij is gezocht naar artikelen waarin een bank en een issue samen worden genoemd. Op basis hiervan is in statistisch programma SPSS bijvoorbeeld

uitgerekend in hoeveel procent van alle berichten over een bank ook een van de onderwerpen wordt genoemd (aantal artikelen waarin bank x en onderwerp x voorkomen gedeeld door het totale aantal artikelen over bank x).

Voor een indicatie van welke evaluatieve attributen vaak bij een bank worden genoemd, is volgens eenzelfde procedé een zoeklijst gemaakt. Het gaat om synoniemen voor succes versus falen en een goede tegenover een slechte reputatie. Er is hier niet op artikelniveau gezocht maar binnen afzonderlijke alinea's om na te gaan welke banken bij welke evaluatieve labels worden genoemd.

Handmatige inhoudsanalyse

De artikelen en items zijn geanalyseerd volgens de NET-methode (Network Analysis of Evaluative Texts). Deze methode is gebaseerd op het idee dat de impliciete of concrete inhoud van een tekst weergegeven kan worden als een netwerk van positieve of negatieve relaties tussen de actoren en kwesties zoals genoemd in de tekst. Deze relaties worden beschreven in gecodeerde zinnen (Van Cuilenburg et al., 1986; De Ridder and Kleinnijenhuis, 2001) en zijn samenstellingen van een bron, subject, een predicaat en een object. De bron, het subject en het object worden benoemd op basis van een vooraf gedefinieerde lijst met concepten (ontologie). De inhoudsanalyse van de artikelen en rapporten heeft volgens bovenstaande methode een verzameling van ruim 13000 gecodeerde zinnen opgeleverd.

Resultaten

In de volgende paragrafen bespreken we de resultaten van de analyses. We beginnen met een overzicht van de hoeveelheid nieuws, voor zowel de automatische inhoudsanalyse als de handmatige inhoudsanalyse en kijken we naar de verschillende posities waarin de betrokkenen, met name de DSB bank, in het nieuws verschijnen. Daarna gaan we in op de verschillende vormen van nieuws die we kunnen onderscheiden in de berichtgeving. Daarna gaan we specifiek in op deze verschillende vormen van nieuws.

Bij sommige analyses hebben we zowel een automatische als een handmatige analyse uitgevoerd. We zullen bij iedere analyse toelichten wat we hebben gedaan een aspect bespreken. Hiermee laten we zien hoe de gegevens kunnen worden geïnterpreteerd. De rest van de interpretatie van de gegevens laten we aan de commissieleden.

Waar we dat nodig, wenselijk achten hebben we bij de analyses opmerkingen of overwegingen toegevoegd voor het vervolg van de analyses.

DSB en andere banken in het nieuws

Voor de automatische inhoudsanalyse hebben we alle artikelen geselecteerd waarbij de DSB of een andere (Nederlandse) bank voorkomt. In de onderstaande tabel geven we een overzicht van het aantal artikelen per maand per dagblad.

Tabel 3. Overzicht aantal artikelen over DSB en andere banken per dagblad met maand

	VK	NRC	TEL	TRW	AD	Spits	Metro	Fin dagb	NHD	Totaal
Maart	175	148	204	120	203	48	44	448	159	1549
April	172	124	175	114	203	26	77	373	183	1447
Mei	155	142	179	83	223	25	49	374	173	1403
Juni	115	117	140	62	190	20	34	347	152	1177
Juli	142	116	142	110	261	40	49	304	163	1327
Augustus	118	115	111	59	155	16	26	324	117	1041
September	100	115	119	75	195	26	36	375	160	1201
Oktober	309	284	303	182	304	61	67	603	364	2477
Totaal	1286	1161	1373	805	1734	262	382	3148	1471	11622

Veruit de meeste artikelen vinden we terug in het financiële dagblad. Wat de maanden betreft spant oktober hier de kroon wat hoeveelheid berichtgeving betreft.

Handmatige inhoudsanalyse

Naast de automatische inhoudsanalyse hebben we ook een handmatige inhoudsanalyse uitgevoerd van alle berichten en items in respectievelijk dagbladen en actualiteitenprogramma's. We hebben hierbij specifiek gekeken naar de artikelen en alleen die artikelen/items gecodeerd die daadwerkelijk over de DSB bank gaan. In deze paragraaf geven we een overzicht van de hoeveelheid nieuws die er in deze media is verschenen in de periode 1 maart tot en met 25 oktober 2009. Hierbij maken we onderscheid tussen het televisienieuws en de dagbladen.

Tabel 4. Overzicht aantal items over DSB per programma per maand

	Netwerk	Nova	P&W	Kassa	Radar	Totaal
maart	0	0	0	2	0	2
april	0	1	2	0	2	5
mei	0	0	0	0	1	1
juni	0	1	0	0	0	1
juli	2	2	0	0	0	4
augustus	0	1	0	0	0	1
september	0	2	4	0	1	7
oktober	11	19	20	6	3	59
Totaal	13	26	26	8	7	80

Wat betreft de actualiteitenprogramma's zien we dat de meeste programma's vooral in oktober uitzenden. Alle programma's hebben in de voorgaande tijd wel enige aandacht besteed aan de DSB bank, zij het verspreid over de verschillende maanden. Blijkbaar was het issue nog niet nieuwswaardig genoeg om te worden overgenomen door andere programma's. Iets dat in oktober wel het geval was.

Aantal artikelen per dagbladgroep

De dagbladen hebben we onderverdeeld in verschillende groepen:

- Traditionele dagbladen: de Volkskrant, NRC Handelsblad, Trouw
- Populaire dagbladen: De Telegraaf, AD
- Gratis dagbladen: Metro en Spits
- Regionaal: Noord-Hollands Dagblad
- Financieel dagblad

In onderstaande tabel geven we ook voor deze groepen dagbladen een overzicht van het nieuws.

Tabel 5. Aandacht voor de DSB bank in de Nederlandse Dagbladen maart-oktober 2009

	traditioneel		populair		gratis		regionaal		fin dagblad		Totaal	
	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %
maart	15	2.6	12	2.6	8	2.3	7	2.8	4	2.1	46	2.6
april	14	2.8	10	2.2	11	3.1	2	.8	6	3.1	43	2.4
mei	11	2.1	14	3.1	6	1.7	19	7.5	4	2.1	54	3.0
juni	4	1.1	9	2.0	8	2.3	6	2.4	4	2.1	31	1.7
juli	33	6.6	34	7.5	20	5.7	10	4.0	14	7.2	111	6.3
augustus	11	2.2	9	2.0	9	2.5	7	2.8	5	2.6	41	2.3
september	9	2.6	18	4.0	11	3.1	14	5.5	10	5.1	62	3.5
oktober	425	79.9	348	76.7	280	79.3	188	74.3	148	75.9	1384	78.1
Totaal	522	100.0	454	100.0	353	100.0	253	100.0	195	100.0	1772	100.0

Het meeste nieuws vinden we in de traditionele dagbladen. Echter, die groep bestaat uit 3 kranten, terwijl de populaire dagbladen uit 2 bladen bestaan. Het lijkt erop dat zij dus meer aandacht hebben besteed aan

de DSB affaire. Ook in de aanloop naar oktober hebben deze dagbladen meer aandacht gehad voor DSB dan de traditionele dagbladen. Dit geldt ook voor het Financieel Dagblad en nog sterker voor het NHD. Deze krant volgde de ontwikkelingen bij DSB relatief het sterkst in de maanden voorafgaand aan de uitzending van Goedemorgen Nederland waar dhr. Lakeman zijn oproep deed.

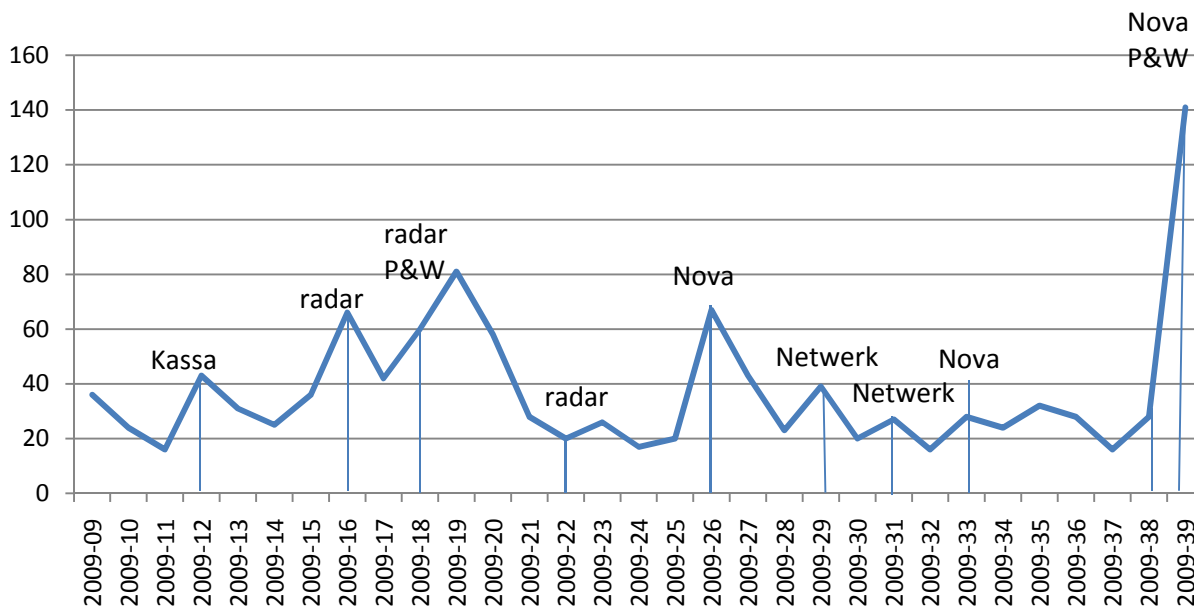
Tabel 6. Aandacht voor de DSB bank in de Nederlandse Dagbladen in oktober 2009

	traditioneel		populair		gratis		regionaal		fin dagblad		Totaal	
	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %
1 tm 3 okt	42	9.9	46	13,2	42	15,3	27	14.4	24	16.2	181	13,1
5 tm 10 okt	129	30.4	118	33,9	106	38,5	42	22.3	38	25.7	433	31,3
12 tm 17 okt	183	43.1	136	39,1	95	34,5	85	45.2	61	41.2	560	40,5
19 tm 24 okt	71	16.7	48	13,8	32	11,6	34	18.1	25	16.9	210	15,2
Totaal	425	100.0	348	100,0	275	100,0	188	100.0	148	100.0	1384	100,0

Zichtbaarheid: DSB nieuws in de dagbladen en de TV uitzendingen:

Om de relatie tussen het nieuws in de actualiteitenprogramma's en de hoeveelheid nieuws over de DSB bank te visualiseren, presenteren we deze gegevens in een grafiek. We hebben het aantal artikelen over de DSB over de afgelopen maanden per week weergegeven en daarnaast gekeken wanneer de verschillende TV uitzendingen plaatsvonden.

Figuur 1. Berichtgeving in de dagbladen over de DSB en verschillende TV uitzendingen over DSB

Deze grafiek laat zien dat de nieuwsvoorziening in de dagbladen in ieder geval hebben gereageerd op het nieuws op de TV uitzendingen. Overigens is het natuurlijk bestwel mogelijk dat de uitzendingen

uiteindelijk zijn begonnen met een bericht uit een dagblad, internetsite, maar in ieder geval zien we wel een toename in de berichtgeving wanneer een TV uitzending is geweest. Blijkbaar vinden de dagbladen het in ieder geval nieuwswaardig om na een TV uitzending te berichten over de DSB bank.

@@we kunnen mbv regressie-analyses proberen vast te stellen wie op wie reageert in het nieuws. Zowel wat betreft actoren als issue. Hoeveelheid nieuws is voor oktober wellicht te klein en dan kunnen we kwalitatief analyseren wat er gebeurde. Ook kunnen we per uitzending bekijken in hoeverre er naar andere media wordt verwezen. Dit kan ook in de dagbladberichtgeving. In Oktober is regressie-analyse wel mogelijk.

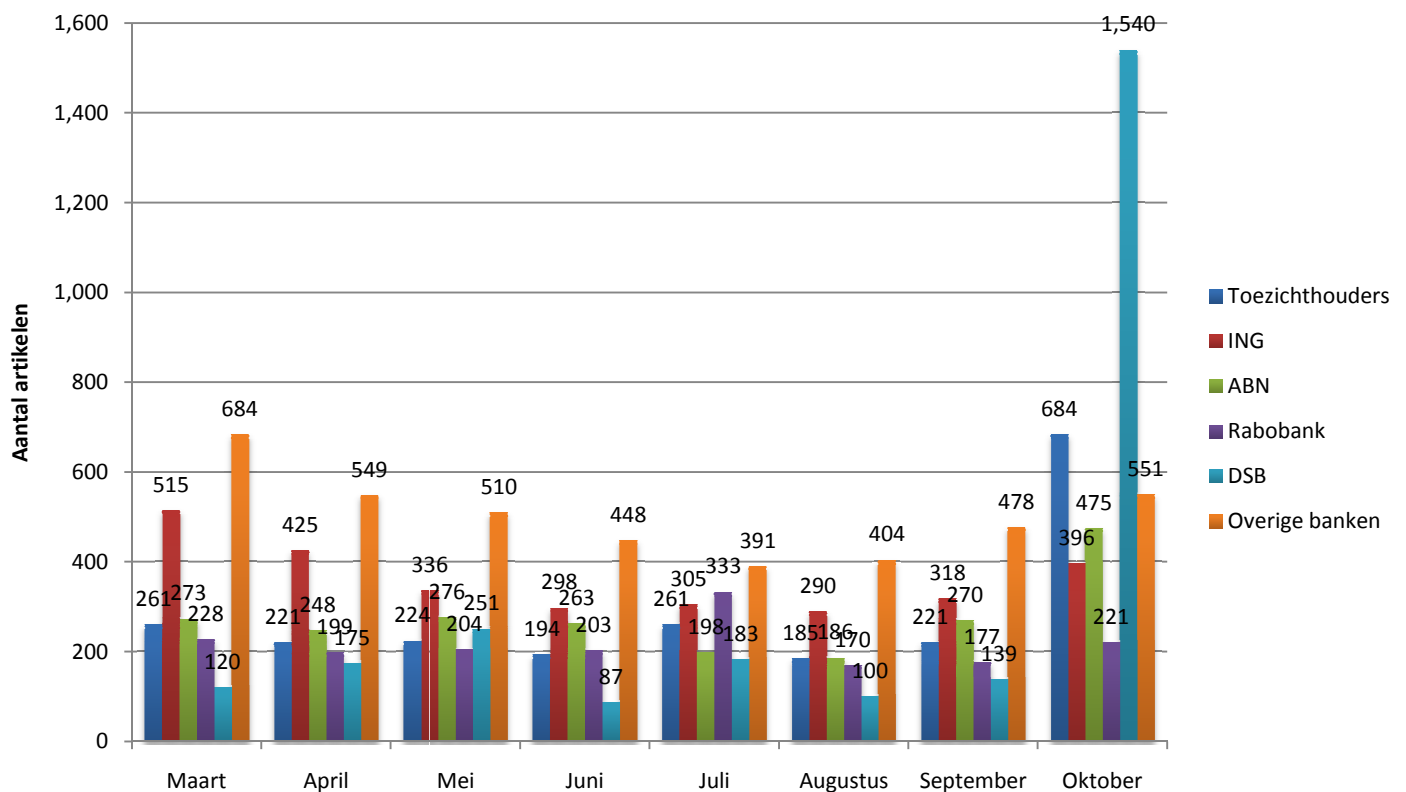
Zichtbaarheid: DSB andere banken (automatisch)

Op basis van de uitgebreide lijst van zoektermen, synoniemen en condities brengen we in een eerste analyse in beeld hoe vaak verschillende banken in het nieuws komen. In onderstaande grafiek geven we weer hoe vaak de verschillende grote banken werden genoemd in de media.

Overige banken/verzekeraars zijn: achmea, fortis, aegon, rbs, santander en SNS

@@ hier kunnen we nog onderscheid maken tussen verzekeraars en banken@@

Figuur 2. Zichtbaarheid DSB en andere banken in het nieuws per maand

Opvallend is dat het nieuws in de maanden voorafgaand aan oktober niet wordt gedomineerd door de DSB bank. Veeleer gaat het hierbij om andere banken, waarbij met name ING een belangrijke rol speelt. Pas in oktober is het vooral de DSB die eruit springt.

Zichtbaarheid & gezag

Op basis van de coderingen van de artikelen kunnen we uitspraken doen over de betrokken actoren in het nieuws. We kunnen niet alleen traceren in hoeverre zij in het nieuws komen, maar ook in welke rol zij worden beschreven: als bron van het nieuws, als handelende actor of als onderwerp van gesprek. Op basis van deze drie rollen kunnen we uiteindelijk een mate van mediagezag berekenen.

Bij de gezagscores kijken we naar de verhouding tussen de mate waarin een actor aan het woord wordt gelaten in de berichtgeving, de mate waarin hij/zij als een handelende actor wordt weergegeven en de mate waarin er over hem/haar wordt gesproken. Het idee hierachter is dat hoe meer een persoon zelf in staat is om zijn zegje te doen in het nieuws, hoe hoger het gezag dat hij/zij uitstraalt. Immers, iemand die zelf aan het woord komt, kan nieuws maken, terwijl wanneer er over iemand gesproken wordt, hij/zij hier geen invloed op uit kan oefenen. We berekenen deze gezagsscore als volgt voor de betreffende actor:

$(\text{bron} + 0,5 * \text{handelende actor}) / (\text{bron} + \text{handelende actor} + \text{onderwerp van gesprek})$; als Scheringa 10 keer als bron in het nieuws komt, 4 x als handelende actor en 20 x als onderwerp van gesprek zal zijn gezagsscore zijn: $10 + 2 / 10 + 4 + 20 = 0.35$.

Tabel 7. Gezagsscores van betrokkenen in de verschillende media

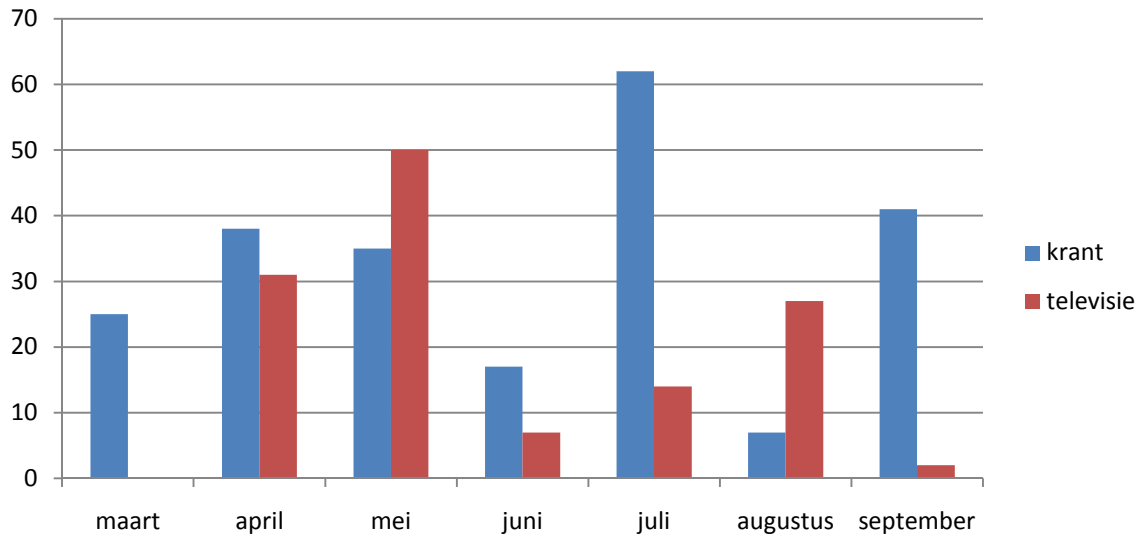
	DSB	Scheringa	DNB / AFM	Andere	belangengroepen
	gezagsscore	gezagsscore	gezagsscore	gezagsscore	gezagsscore
volkskrant	.25	.30	.38	.25	.41
nrc handelsblad	.28	.24	.36	.21	.43
de telegraaf	.19	.22	.31	.24	.39
trouw	.24	.28	.54	.28	.45
algemeen dagblad	.33	.30	.36	.14	.46
spits	.38	.75	.35	.25	.88
metro	.21	.23	.67	.34	.45
de pers	.26	.17	.38	.05	.45
nhd	.30	.33	.45	.25	.49
FD	.26	.27	.38	.23	.45
EenVandaag	.39	.40	.38	.32	.49
Netwerk	.40	.45	.32	.32	.62
Nova	.50	.57	.49	.25	.66
Pauw en Witteman	.43	.51	.45	.22	.54
Kassa	.13	.	.50	.	.35
Radar	.40	.17	.	.	.75

Uit de gegevens blijkt dat de belangengroepen de hoogste gezagsscores halen in bijna alle media. Alleen in het FD en in Kassa krijgen de toezichthouders een hoger gezag. De TV items scoren sowieso hoger wat gezag betreft dan de schrijvende pers. Iets dat kan worden verklaard door het medium. Het is vaak het geval dat op TV mensen in de vorm van een interview om hun mening of weerwoord wordt gevraagd. Opvallend is verder dat Spits zowel DSB als Scheringa als de belangengroepen veel aan het woord laat. Dit kan een journalistieke keuze zijn.

DSB als bron van het nieuws

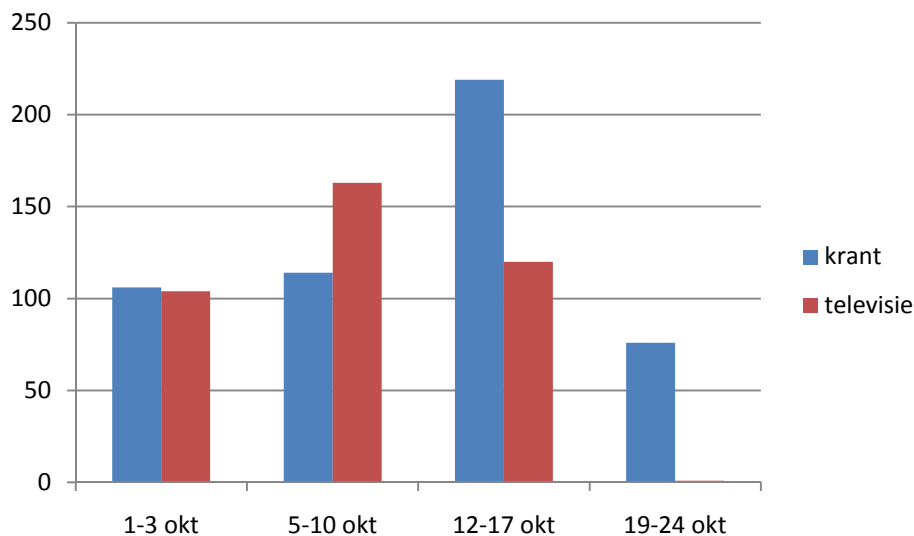
In deze paragraaf geven we aan wanneer de DSB zelf als bron in het nieuws kwam. Hierbij kijken we vooral nog alleen naar de handmatige inhoudsanalyse en maken we verschil tussen dagbladen en televisie. In onderstaande figuur een overzicht van het aantal uitspraken dat de DSB bank of een van de vertegenwoordigers heeft geuit in de dagbladen danwel de televisie.

Figuur 3. Aantal uitspraken van DSB bank in verschillende media per maand

Hieronder hebben we dezelfde analyse gemaakt voor oktober 2009, per week.

Figuur 4. Aantal uitspraken van DSB bank in verschillende media in oktober

@@deze analyses kunnen we verder uitbreiden en combineren met vervolganalyses. Wat zeggen de DSB-ers, over wie etc etc.

Soorten nieuws in de dagbladen

In het nieuws maken we onderscheid tussen verschillende vormen van nieuws.

- Zinnen waarbij het over issues gaat, zonder dat er een positie wordt ingenomen (files zorgen voor milieuvervuiling)
- Standpunten over bepaalde issues (Bos wil bonussen aan banden leggen)
- Succes en falen van personen (DSB naar afgrond)
- Steun en kritiek ten aanzien van actoren (Wellink laat DSB vallen)
- Evaluatieve uitspraken tav personen die voor rekening van de dagbladen komen (DSB een grote dievenbende)

In onderstaande tabel geven we het aantal uitspraken weer die we in de verschillende dagbladen hebben gevonden per soort nieuws. Naast het aantal bekijken we deze ook relatief binnen een dagblad.

Tabel 8. Overzicht soorten nieuws in de dagbladen

	issuenieuws agendasetting		issueposities		succes en falen personen		steun en kritiek		evaluaties personen		Group Total	
	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %
volkskrant	74	6.2	103	8.6	226	18.8	634	52.7	166	13.8	1203	100.0
nrc handelsblad	55	5.8	105	11.1	180	19.0	490	51.6	119	12.5	949	100.0
de telegraaf	89	7.5	52	4.4	230	19.4	702	59.2	112	9.5	1185	100.0
trouw	55	7.3	78	10.3	126	16.6	391	51.7	107	14.1	757	100.0
algemeen dagblad	73	4.2	97	5.6	266	15.4	1033	59.8	258	14.9	1727	100.0
spits	16	5.3	25	8.3	66	22.0	186	62.0	7	2.3	300	100.0
metro	13	3.1	32	7.7	113	27.4	225	54.5	30	7.3	413	100.0
de pers	48	4.2	93	8.1	243	21.1	684	59.4	84	7.3	1152	100.0
FD	72	6.3	125	10.9	202	17.7	611	53.5	133	11.6	1143	100.0
NHD	114	7.2	161	10.1	316	19.9	886	55.8	111	7.0	1588	100.0
Totaal	609	5.8	871	8.4	1968	18.9	5842	56.1	1127	10.8	10417	100.0

We zien dat veruit het meeste nieuws gaat over de steun en kritiek tussen de verschillende betrokkenen. Ruim de helft van de zinnen heeft betrekking op uitspraken die steun danwel kritiek uitten richting de verschillende betrokkenen. In de gratis dagbladen is relatief de meeste aandacht voor deze vorm van nieuws. In Trouw en het FD vinden we relatief de minste uitspraken over steun en kritiek terug.

Naast deze vorm van nieuws is er opvallend veel nieuws over het succes en vooral het falen van de verschillende betrokkenen. Hetzelfde patroon als bij de het nieuws rond steun en kritiek is hier te zien. Relatief het meeste nieuws is te vinden in de gratis dagbladen, het minst in FD en Trouw. Opvallend is dat het AD hier een uitzondering is. Deze krant besteedt relatief veel nieuws aan steun en kritiek in haar berichtgeving, maar heeft relatief het minste aandacht voor uitspraken over het succes en falen van de betrokkenen.

De evaluaties van de verschillende dagbladen beslaat een kleine 10% van het nieuws. De meeste evaluaties vinden we terug in het AD, gevolgd door Trouw en het FD. In de gratis dagbladen zijn aanzienlijk minder evaluatieve uitspraken terug te vinden. Opvallend is ook dat het NHD zich relatief weinig uitlaat over de betrokkenen.

Issuestandpunten ten slotte beslaan ruim 8% van het nieuws. In het FD en NRC handelsblad is relatief de meeste aandacht voor de issuestandpunten, terwijl in De Telegraaf en het AD aanzienlijk minder aandacht is voor de standpunten van de betrokkenen over de issues rondom de val van de DSB bank.

Tabel 9. Overzicht soorten nieuws in de TV programma's

	issuenieuws agendasetting		issueposities		succes en falen personen		steun en kritiek		evaluaties personen		Group Total	
	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %	aantal	In %
EenVandaag	12	5.1	11	4.7	47	20.1	161	68.8	3	1.3	234	100.0
Netwerk	23	5.4	52	12.2	72	16.9	278	65.4			425	100.0
Nova	42	4.5	69	7.3	160	17.0	665	70.8	3	.3	939	100.0
Pauw en Witteveen	14	9.9	18	12.8	14	9.9	95	67.4			141	100.0
Kassa							7	100.0			7	100.0
Radar	5	3.5	4	2.8	13	9.2	119	83.8	1	.7	142	100.0
Group Total	96	5.1	154	8.2	306	16.2	1325	70.2	7	.4	1888	100.0

Steun en kritiek

Zoals we zagen gaat veruit het meeste nieuws over steun en kritiek die wordt geuit op de verschillende betrokkenen. In deze paragraaf gaan we hierop in. We hebben alle betrokkenen in het nieuws samengenomen tot een aantal groepen.

- DSB: hieronder vallen de bank, Scheringa, alle betrokken medewerkers etc
- Toezichthouders: DNB en AFM
- Andere banken: alle andere banken, maar ook de sector als geheel of medewerkers van andere banken
- Belangengroepen: alle gedupeerden van DSB, de stichtingen die voor hen opkomen, maar ook Lakeman, Hendrix etc
- Politiek: alle politieke partijen, de ministeries etc.
- Maatschappij: burgers, experts, andere landen etc.

In onderstaande tabel geven we weer wat de steun en kritiek was van de belangrijkste betrokkenen op elkaar. In de kolommen staan de actoren die de kritiek leveren, in de rijen de actoren die de kritiek ontvangen. Naast de hoeveelheid uitspraken beschrijven we ook de gemiddelde richting van de uitspraken. Deze kunnen lopen van uiterst kritisch (-1) tot uiterst steun betuigend (+1).

In de rij staan media wel vermeld als groep, terwijl zij niet in de rijen voorkomen. Dat komt omdat we de kritiek van de media zelf als evaluaties later bespreken. In het nieuws doen media zelf geen

uitspraken waarin zij letterlijk zeggen dat zij iemand steunen of niet, zij doen veeleer uitspraken in de vorm van evaluaties.

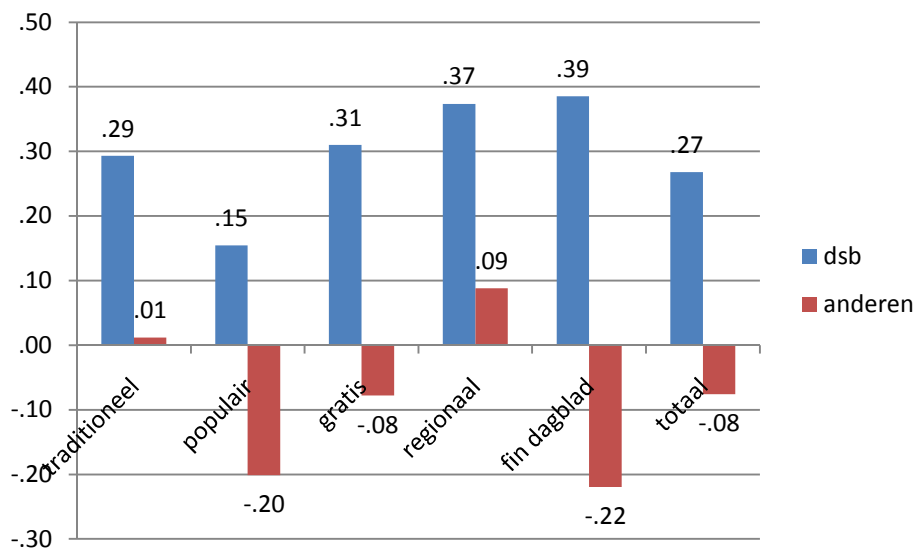
Tabel 10. Steun en kritiek van de belangrijkste betrokkenen

	DSB		DNB & AFM		andere banken		belang		politiek		maatsc		Totaal	
	N	Gem	N	Gem	N	Gem	N	Gem	N	Gem	N	Gem	N	Gem
DSB	1267	.24	399	-.40	220	-.05	751	-.23	652	.00	780	.12	4069	.01
toezichhouders	61	-.15	7	.50	7	.14	40	-.69	67	.00	57	-.60	239	-.28
andere banken	166	.37	54	-.18	90	.16	34	-.32	77	.47	109	-.06	530	.16
belangengroepen	570	.08	46	-.30	24	-.50	183	.15	64	.13	113	-.02	1000	.05
politiek	150	.21	9	.44	14	.46	24	-.08	99	.13	56	-.35	352	.09
maatschappij	477	.38	19	.18	75	-.09	75	.46	52	.35	187	.33	885	.33
Media	57	.02	3	.33	1	-1.00	11	1.00	4	.50	16	.19	92	.18
TOTAAL	2748	.23	537	-.32	431	-.02	1118	-.13	1015	.07	1318	.07	7167	.07

We zien dat DSB de meeste kritiek te verduren krijgt, ruim 4000 uitspraken, al is de lading ervan redelijk neutraal. De meeste steun krijgt de bank uit eigen gelederen (N=1267 en richting .24), de meeste kritiek krijgt de bank van de toezichhouders (N=399, richting -.40) en de belangenbehartigers (N=751; richting -.23). De politiek en andere banken zijn min of meer neutraal in hun oordeel en de maatschappelijke actoren laten lichte steun zien voor de bank.

Hieronder laten we de steun en kritiek zien op de DSB bank afkomstig vanuit de DSB zelf en van alle andere actoren samen.

Figuur 5. Steun en kritiek op DSB in de verschillende dagbladen

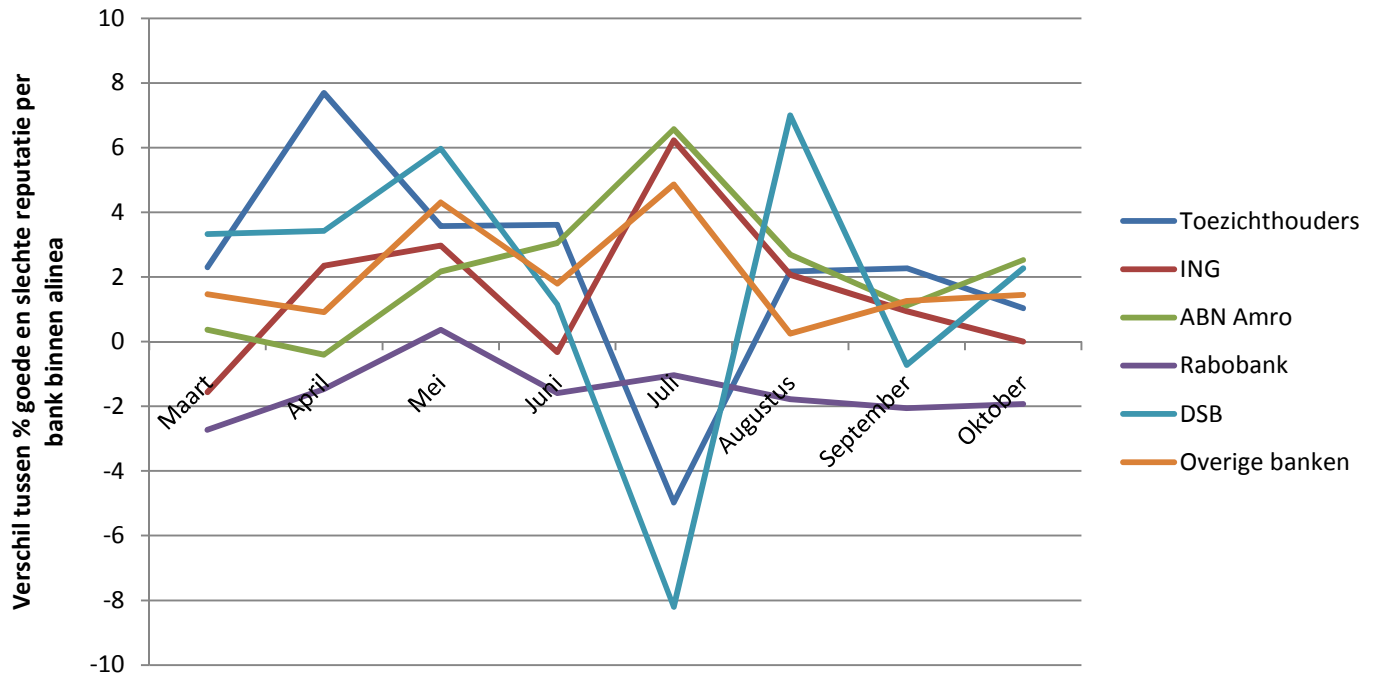

DSB krijgt vooral steun vanuit eigen gelederen. Opvallend is wel dat anderen in de traditionele media nog licht positief zijn ten aanzien van de DSB. Meest negatief zijn de anderen in FD (-.22).

Evaluaties van de actoren in het nieuws

Bij de automatische inhoudsanalyse kunnen we kijken naar associatiepatronen van de verschillende betrokken actoren met duiden op een goede danwel een slechte reputatie. Op deze manier kunnen we iets zeggen over de reputatie van een bank in de media. In de onderstaande figuur gaan we hierop in. We hebben in de berichtgeving gekeken naar de associatiepatronen van de banken die duiden op een goede en die duiden op een slechte reputatie. Het verschil tussen het percentage artikelen dat duidt op een goede reputatie en die duidt op een slechte reputatie geven we hier weer per krant en per maand.

Figuur 6. Evaluatieve patronen van betrokken banken in berichtgeving per maand

Wat we zien is dat de reputatie van DSB in de eerste maanden eerder positief was dan negatief, maar in de zomer gaat het mis. Dan zijn er meer artikelen met een negatief associatiepatroon te vinden dan artikelen met een positief associatiepatroon.

@@opmerking: deze figuur is vooral illustratief. We zijn de patronen nog aan het aanscherpen. Hier geldt ook weer dat uitsplitsing mogelijk is.

Evaluatieve uitspraken in het nieuws

Een specifieke vorm van steun en kritiek in de handmatige inhoudsanalyse zijn de evaluaties vanuit de media. Het gaat om evaluatieve uitspraken over betrokkenen. “Scheringa heeft het hoog in de bol” of “Bos klungelt bij debat” zijn voorbeelden van deze uitspraken. Specifiek hieraan is dat ze geen bronvermelding hebben en dus voor rekening komen van de kranten zelf. Hieronder volgt een overzicht van deze uitspraken, die betrekking hebben op de verschillende betrokkenen. We maken onderscheid tussen de verschillende groepen dagbladen.

Tabel 11. Evaluatieve uitspraken ten aanzien van DSB en Scheringa per medium

	Traditioneel		Populair		Gratis		NHD		FD		Group Total	
	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean
DSB bank	246	-.15	186	-.38	79	-.19	59	-.29	74	-.16	644	-.24
Toezichhouders	23	-.37	31	-.48	4	-.38	8	-.56	11	-.91	77	-.51
Andere banken	22	-.45	37	-.66	10	.20	3	-.17	13	-.31	85	-.44
Belangengroepen	38	-.25	48	-.14	10	-.35	17	-.41	11	-.41	124	-.25
Politiek	32	-.34	27	-.56	10	-.25	5	-.90	12	-.08	86	-.40
Maatschappij	26	.12	34	-.04	7	.71	19	-.05	9	-.06	95	.05
Media	5	.30	7	-.07	1	1.00		.	3	.33	16	.19
Totaal	392	-.18	370	-.36	121	-.12	111	-.31	133	-.23	1127	-.25

Over het algemeen is de trend van de uitspraken negatief. DSB wordt het meest geëvalueerd in de dagbladen, vooral negatief. Minst negatief in de traditionele dagbladen, meest negatief in de populaire dagbladen.

Tabel 12. Evaluaties van de DSB actoren in de maand oktober in de verschillende dagbladen

	200940		200941		200942		200943		Group Total	
	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean	Count	Mean
volkskrant	3	-1.00	7	-.43	22	-.64	5	.20	37	-.51
nrc handelsblad	2	-1.00	4	1.00	13	.08	2	-.75	21	.07
de telegraaf	3	.33	8	-.25	6	-.33	1	-1.00	18	-.22
trouw	3	-1.00	2	.00	18	.25	14	-.18	37	-.03
algemeen dagblad	6	-.67	7	-.50	33	-.12	4	-.38	50	-.26
spits	3	-.33		.		.		.	3	-.33
metro		.	4	.63	4	1.00		.	8	.81
de pers	1	-.50	3	-1.00	2	1.00		.	6	-.25
FD	1	-.50	6	.17	12	.08	3	-.50	22	.00
NHD	1	-1.00	3	-1.00	2	.00	8	-.75	14	-.71
Totaal	23	-.61	44	-.16	112	-.07	37	-.35	216	-.19

@@deze kunnen we verder uitsplitsen naar periodes, personen etc.

Issues in het nieuws: associaties en issueposities

Een vorm van nieuws heeft betrekking op de issues in het nieuws. In een tweede stap in de automatische inhoudsanalyse gaan we nader in op het nieuws en kijken naar verschillende associatiepatronen in het nieuws over de verschillende banken. In onderstaande tabel hebben we gekeken naar alle artikelen waarin de banken voorkomen. Vervolgens hebben we gekeken naar de artikelen waarin de banken worden geassocieerd met een van de concepten zoals aangegeven in de rijen. Deze termen zijn aan de hand van een groot aantal zoektermen, synoniemen en condities samengesteld. Zie hiervoor de bijlage.

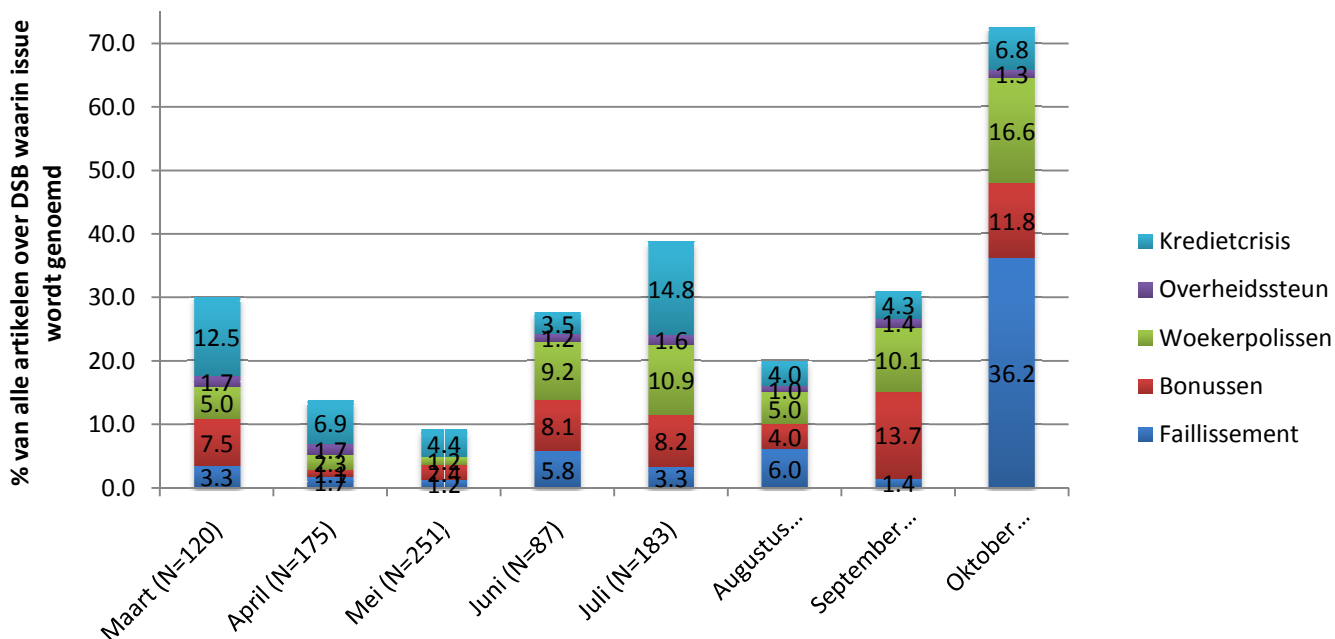
Tabel 13. associatiepatronen tussen de Banken en belangrijke thema's

	Toezichthouders	DSB	ING	ABN Amro	Rabobank	Overige banken
Totaal aantal artikelen	2243	2535	2878	2183	1735	4011
Faillissement	21.5	22.6	10.9	14.6	13.7	9.2
Bonussen	15.9	9.6	8.5	11.4	5.7	7.1
Woekerpolissen	9.8	12.4	2.1	3.5	2.0	3.3
Overheidssteun	4.6	1.3	5.8	6.4	2.5	6.0
Kredietcrisis	25.7	7.1	20.9	0.3	15.9	17

Uit deze gegevens blijkt dat de verschillende banken met verschillende issues worden geassocieerd in het nieuws. DSB wordt vooral geassocieerd met Faillissement en woekerpolissen. ING wordt sterk geassocieerd met de kredietcrisis, terwijl de ABN amro als bank het meest wordt geassocieerd met de bonussen.

In onderstaande figuur geven we de associaties voor DSB met de issues per maand weer.

Figuur 7. Associatiepatronen DSB per maand

@@Opmerking: deze associatiepatronen kunnen we nog uitbreiden/of specifieker weergeven per tijd/medium.

Issueposities in het nieuws

Bij de handmatige inhoudsanalyse kijken we naar de standpunten van de verschillende betrokkenen zoals die in het nieuws verschijnen. In onderstaande tabel geven we deze standpunten weer per betrokkenen. WE hebben hierbij de belangrijkste issues meegenomen rondom de DSB. Naast het aantal uitspraken over de verschillende issues kijken we ook naar de richting van deze uitspraken, waarbij het gemiddelde kan variëren van -1 (uiterst negatief tav issue) tot +1 (uiterst positief tav issue).

Tabel 14. Issuestandpunten van de betrokkenen in de berichtgeving over belangrijkste issues

	Maatregelen tegen ondergang DSB		Faillissement DSB		Schadevergoeding		Producten DSB		Totaal	
	Aantal	gem	Aantal	gem	Aantal	gem	Aantal	gem	Aantal	gem
DSB	51	.77	46	.30	12	-.17	126	.69	235	.59
Toezichhouders	12	.67	32	.59	5	.40	18	-.17	67	.39
Andere banken	11	.45	13	.38	1	1.00	40	.61	65	.55
Belangengroepen	9	.78	54	.77	11	.45	16	.00	90	.59
Politiek	27	-.24	54	.53	1	1.00	47	-.18	129	.11
Maatschappij	13	.27	24	.33	2	-1.00	37	-.45	76	-.09
Media	7	-1.00	29	.50	2	.00	35	-.61	73	-.19
Totaal	130	.38	252	.52	34	.15	319	.19	735	.34

In totaal zijn er weinig issuestandpunten te vinden in het nieuws. Veel meer nieuws gaat over steun en kritiek zoals we eerder zagen. Wanneer het wel over issues gaat, is vooral DSB aan het woord, gevolgd door de politiek. DSB is voorstander van maatregelen om de ondergang tegen te gaan (N=51, gemiddelde richting .77).

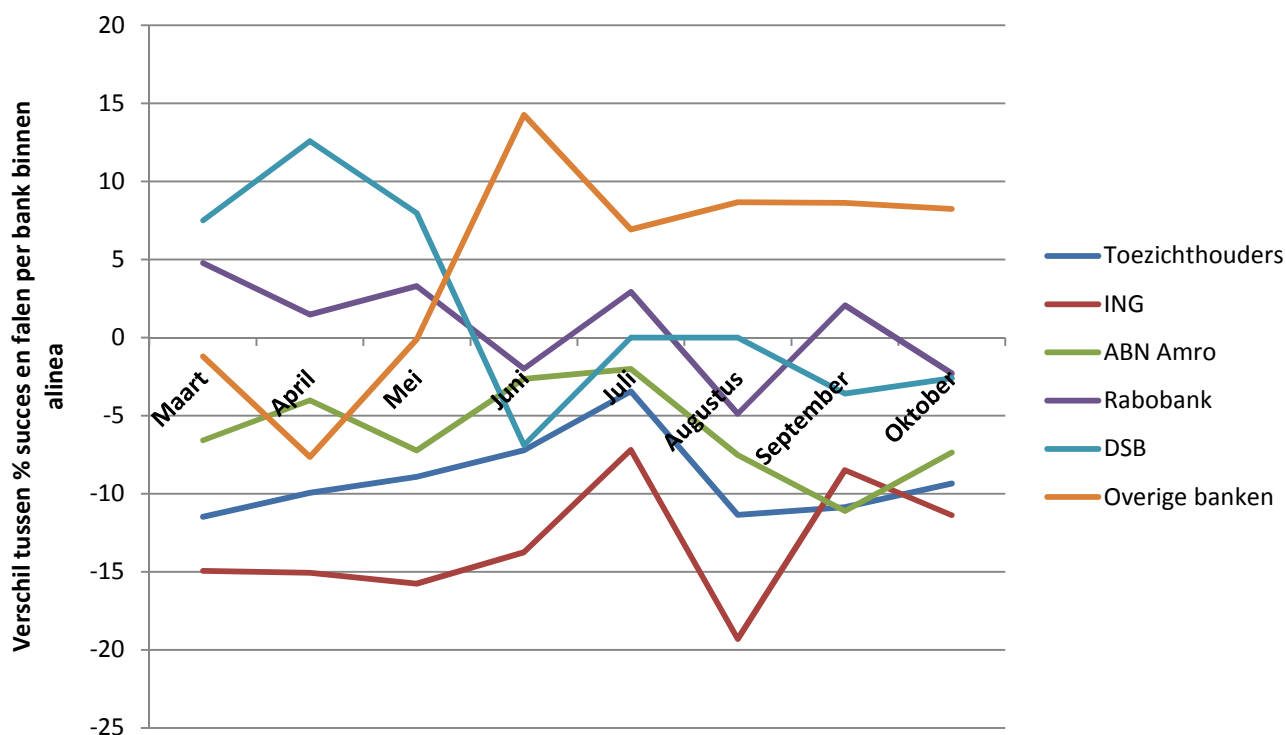
@@We kunnen hier ook nog specifieker kijken naar onderwerpen en het uiteraard ook uitsplitsen naar media.

Succes en falen: automatische inhoudsanalyse

Een belangrijke vorm van nieuws is berichtgeving die duidt op het succes of falen van een bank. Immers, op het moment dat het slecht gaat met een bank is er kans dat mensen *en masse* hun geld gaan weghalen bij de bank, iets dat begin oktober gebeurde bij de DSB. In deze paragraaf kijken we in hoeverre deze bank en andere banken al met het succes danwel met falen in het nieuws kwamen.

Allereerst kijken we met automatische inhoudsanalyse naar de verschillende banken en de associatiepatronen die in de berichtgeving komen die een indicatie zijn voor succes voor de bank danwel het falen van een bank. Vervolgens hebben we gekeken in hoeveel procent van de artikelen over een bank deze patronen voorkwamen en hebben we het percentage waarin het falen werd benadrukt afgetrokken van het percentage artikelen waarin de bank werd geassocieerd met succes. In onderstaande grafiek een overzicht van de verschillende banken over tijd.

Figuur 8. Associatiepatronen die duiden op succes en falen per bank per maand

De omslag van DSB is hier duidelijk te zien. Waar de bank in de maanden maart april en mei nog vooral met succes werd geassocieerd in het nieuws, gaat het in juni mis en komt het niet meer goed. De overige banken laten een tegenovergesteld patroon zien.

@@wederom is verdere uitsplitsing hier mogelijk. Ook hier proberen we de patronen nog verder aan te scherpen.

Succes en falen: handmatige inhoudsanalyse.

Hierbij gaat het om uitspraken waarbij expliciet wordt genoemd dat een actor succes heeft danwel faalt. Uitspraken zijn bijvoorbeeld “DSB richting afgrond”; “Scheringa redt zijn bank alsnog”. In onderstaande tabel geven we een overzicht van alle betrokken actoren en de manier waarop zij in het nieuws kwamen. Wederom kijken we naar het aantal uitspraken en de richting van deze uitspraken, die kunnen variëren van -1 (uiterst falend) tot +1 (uiterst succesvol).

Tabel 15. Succes en falen van de betrokkenen in de berichtgeving per maand

	DSB		toezichhouders		banken		belangengroepen		politiek		maatschappij		Totaal	
	aantal	gem	aantal	gem	aantal	gem	aantal	gem	aantal	gem	aantal	gem	aantal	gem
Maart	19	,16		.	4	-1,00	2	-,75		.	3	-1,00	28	-,20
April	24	,29		.	5	,60	4	-1,00	2	,00	14	,86	49	,37
Mei	59	-,50		.	3	-,67	5	1,00	2	-,50	7	-,43	76	-,40
Juni	17	-,68		.	3	-1,00	14	-,86		.	5	-,60	39	-,76
Juli	81	-,33	2	,25	9	,33	8	-,31		.		.	100	-,26
Augustus	44	-,60	4	1,00	2	,00	15	-,67	1	1,00		.	66	-,48
September	25	-,44	1	,00		.	11	-,27	4	,13	3	-,33	44	-,33
Oktober	1176	-,61	24	-,63	96	-,49	248	-,47	37	-,45	288	-,20	1869	-,52
Totaal	1445	-,56	31	-,34	122	-,41	307	-,47	46	-,35	320	-,18	2271	-,48

Veruit de meeste uitspraken gaan over de DSB. Hetzelfde patroon als in bovenstaande figuur is hier te zien. De eerste maanden komt DSB vooral nog als succesvol in het nieuws, maar in mei slaat het nieuws om en wordt in de berichtgeving vooral het falen van de bank benadrukt.

@@opmerking: verschil tussen automatische en handmatige analyse kunnen we verder onderzoeken. Ook kunnen we hier nog verder uitsplitsen per krant, per periode etc etc.